Bûtîmâr: Denize aşık kuş

Deniz kıyısında bir hüzün kuşunun itirafları

HÜLYA LASCH, HAMBURG

Ben Bûtîmâr, bu koca dünya denizinde bir hayalperestin adı. Tüm derdim deniz; başka bir şey düşünemez oldum. Alaüveyik Kuşu gibi hüzne bağımlıyım ama hüznüme bir cevap bulamıyorum. Arıyorum, arıyorum, meselenin özüne bir türlü ulaşamadan. Anladığımı sandığım an, hiçbir şeyi anlamamış olduğumu fark ediyorum. Büyük anlamlara anlam veremiyorum.

Buna karşın içimde bir huzur var: deniz kıyısında oturmuşum, başım dik, yüzüm vakur. Vazgeçmişliğin verdiği o tuhaf gurur. Denize bakar, uçsuz bucaksız maviliğinde kaybolur, mutlu olurum. İçmek aklımın ucundan bile geçmez, ama ya denizim kuruyuverirse?

Su kenarında bir yere çökmüş, kendimi denizle eğliyorum. Dalgalarının sesini merak ediyorum; bir konuşsa bana neler söyleyeceğini düşünüyorum. O hışırtıyı sonsuza dek dinlemek istiyorum. Ama susuyorum, denizle konuşmaya cesaretim yok. Onun derinliğinde kaybolmaktan korkuyorum. Bir damla bile içmiyorum suyundan. Ya hep içmek istersem, ya kendi nefsime engel olamazsam? Deniz çekilmiş, suyu bitmek üzere, bir de ben içersem ne olur?

İlgisine âşığım ama bir adım dahi yaklaşmak istemiyorum. Yakınlaşırsak belki o vazgeçer benden, belki de ben ondan. Daima canım yanıyor çünkü: en yakın durduklarım en uzağa çekiliyor. Fazla konuşursam muhabbetimiz incelir, bunu biliyorum, yine de hem susmak hem konuşmak istiyorum onunla. Cesaretsizlik mi bu, aşırı bir kanaatkârlık mı, bilmiyorum. Soğuk bir gece iliklerime işler gibi korkuyorum. Onu bir daha göremesem, benim yüzümden eksilse… Sıkıcı olmak da istemem zaten. Fazla kelimem yok sarfedecek. Onu izlemek bana hem huzur hem hüzün veriyor, aynı anda, aynı bakışta.

Aşkımı paylaşırsam azalır. Hüzün sahibiyim — *mâlikü'l hâzin* — nedenini bilmem, uzun zamandır bekliyorum.

"Beklemek, hayatın dışında akan bir başka zamandır." (s.162)

(Butimar / Sessizliğin Kanatları — Kaan Murat Yanık)

Sohbet etmek gelmiyor içimden. Sanki söz söylemediğimde daha derin bir şeyler anlaşılıyor aramızda. Sessizliğimden acıları daha iyi kavrayabiliyorum. Ve şu soru takılıyor aklıma: Ayrılırsam deniz kıyısından bir gün, ona kim bakacak benim gibi? Kim ilgilenecek maviliğiyle?

"Ben hep, dünyada susmaktan daha iyi bir şey yoktur, Butimar gibi olan insan daha iyi insandır diye düşünürdüm. Butimar, deniz kıyısına çöker, kanatlarını açar, oturur tek başına. Ama ben hiç de böyle yapamam şimdi..."

Kör Baykuş — Sadık Hidayet

Gidemem, içemem de bir damla suyundan. Bu bana çok gelir, hep daha fazlasını isterim. Denizin o tatlı deryasına *'kıyamasam da, kimim ki kıyayım', 'dokunsam yeter o vakur edasına.'* Uzaktan izlemek en güzeli. Ya dostluğumuz biterse yakınlaştıkça, ya sevdikçe azalıyorsa ilgimiz?

Bu korku beni öldürecek. Bir yanda suyu içemeyen korkak yanım, öte yanda her şeyi anlamış olduğunu sanan kanaatkâr. Bunlardan hangisiyim? İkisinin de bende evi var: biri arsız âşık, diğeri kanaatkâr. Benim adım Bûtîmâr.

Kuşların Dili

"Hüdhüd rehberdir" diyorlar. Hüdhüd tüm kuşlara sesleniyor: Sîmurg'u bulmalıyız. Sîmurg, kuşların en yücesi, en yüksekten uçan, tüm bilgilerin katibi; bu dünyanın asıl padişahı. Yedi vadiden geçmek gerekiyor önce. Yol uzun ve sarp. İçimizden her kuşun bir bahanesi var vazgeçmek için.

Bülbül aşkın sesidir, gülün dikenine katlanır; ama geçici olana kendini kaptırmış, mânayı yanlış tatminlerde arama yanılgısına düşmüş. Papağan mânasız taklitten ölümsüzlük umar, Hüdhüd ona maneviyatın sonsuzluğunu gösterir. Tavus tüm ihtişamıyla gösteriş peşindedir; içimizdeki en kibirlimiz. Hüdhüd cennetin okyanusta bir damla olduğunu söyleyince susar.

Kaz arınmanın kibriyle toplumdan uzaklaşmış, kendi temizliğiyle bir duvar örmüştür, Hüdhüd onu bile ikna eder. Keklik zevkin ve tutkunun peşinden gider; mücevher biriktirir. Hüdhüd şunu söyler: Mücevheri mücevher yapan rengidir, taşın kendisi değil. Hümâ Kuşu — *devlet kuşu, talih kuşu* — makam ve mevki peşindedir; kibrin adı olmuştur. Doğan güce ve ava tapar; Hüdhüd ona dünya padişahlarının da kusurlu olduğunu hatırlatır. Baykuş harabede kendi dünyasına çekilmiş, hazine hayalleriyle yaşar. Kuyruksalan Kuşuysa zayıflığını bahane eder, oysa mesele güçsüzlük değil, yalnızca istememektir. Sonunda Hüdhüd onu da yola katar.

Bunların hepsi birer Bûtîmâr hâlidir. Ama Bûtîmâr başkadır, Hüdhüd başka; keklik başkadır, papağan başka. Her kuş kendi doğrularının peşinden gitsin, ben denizimi bırakmam.

Bûtîmârım, Ala Üveyik kuşuyum; benim bahanem de su ve denizdir:

"Ey kuşlar! Deniz kıyısında ne güzel yerim yurdum var. Kimsecikler benim sesimi, soluğumu duymaz. Kimseyi incitmem, âlemde benden incinmiş kimse yoktur. Dertli dertli ihtiyaç içinde deniz kıyısında oturur dururum. Su aşkıyla gönlümü kanlara bularım. Suyu kendimden bile kıskanırım. Suda yüzemem, yine de deniz kıyısında otururum. Denizden bir damlacık suyun eksileceğini düşünür, kıskançlık ateşiyle ondan bir damlacık su bile içmem. Deniz aşkı bana yeter, Simurg'a tahammülüm yok, başka dert istemem."

(Ahmet Doğan İLBEY — Ali İlbey'den: Kuşların Dili)

Hüdhüd neredeyse ikna edecekti beni şu sözleriyle:

"Ey denizden haberi bile olmayan! Deniz canavarlarla doludur. Deniz bir kararda durmaz; halden hale girer. Kâh geri çekilir, kâh kıyıya çarpar. Nice gemiler onun girdabına düştü. Deniz, gönül huzurunu bulamamış, isteğine erememiştir."

(Ahmet Doğan İLBEY — Ali İlbey'den: Kuşların Dili)

Yine de denizi bırakamam. Gözlerim görmese de olur, ama ya suyu ben yokken iyice çekilirse? Başka bir kuş içmesin diye başında beklemeliyim. Dalgalarının sesinden ayrılamam; onu dinlemekle bâkiyim. O benim tutunduğum dal. Gidersem unuturum onu.

"Eğer denizden uzaklaşmazsan sonun onda boğulmak olur. O, mâşûkun şevkiyle kendiliğinden coşar, bazen dalgada bazen gürültüdedir; O, kendi gönlüne sükûnet bulamazken, sen onda gönül sükûneti bulamazsın."

(Attâr-ı Nîşâbûrî, Mantıku't-Tayr, s. 82.)

Hüdhüd kuşu diğer tüm kuşları şu sözlerle ikna etti:

"Bir dili konuşmak, birbirinin dilinden anlamak, bir çeşit yakınlık, bir çeşit bağlılıktır. Aynı dili konuşan nice Hindli ile nice Türk vardır ki birbirleriyle anlaşır, ahbap olur. Fakat iki Türk birbirinin dilinden anlamazlarsa birbirlerine yabancı kalırlar. Halbuki gönül dili, mahremlik dili, karşılıklı içten anlaşma dili, bambaşka bir dildir; hiçbir dile benzemez. Gönül birliği, dil birliğinden çok daha üstündür."

(Mesnevi'den Hikâyeler — Hüdhüd Hikâyesi)

Hüdhüd güzel konuşuyordu ama susuz yaşamayı, susuz ölmeyi çoktan göze almışım. Dil de gönül de ne çare: deniz ve denizin kıyısı benim mabedimdir. Ben Bûtîmâr, Gam Yiyen Kuş. Sevdiğim şeylere ölümüne düşkünüm. Günü geldiğinde susuzluktan ölmüş olacağım;

